

İYİ UYGULAMA REHBERİ**Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:****GERÇEĞE UYGUN DEĞERİN ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN REHBER****BİRİNCİ KISIM****Tanım ve Amaç****Tanım ve Amaç**

1. Bu rehberin amacı bankaların, finansal araçların gerçeğe uygun değerinin belirlenmesi için uyguladıkları süreçlere ve söz konusu değerlendirme ile alakalı banka risk yönetimi ve kontrol süreçlerine ilişkin bankalardan beklenen iyi uygulamaları açıklamaktır.
2. Rehber, 19.10.2005 tarih ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 93, 95 ve 96'ncı maddeleri ile 11.07.2014 tarih ve 29057 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik uyarınca 22.7.2006 tarih ve 26236 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'e eklenen "İyi uygulama rehberleri" başlıklı 7/A maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.
3. Bu rehberde yer alan hususlara ilave olarak banka, 23.10.2015 tarih ve 29511 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in Ek-3'ünün "İhtiyatlı Değerleme İlke ve Esasları" başlıklı İkinci Bölümü'nde belirtilen hükümlere de uyum sağlamalıdır ve bu rehber ile sözkonusu Ek'in İkinci Bölümü'nü birlikte ve bir bütün olarak ele almalıdır.
4. Bu rehberin;
 - a) Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik ve dayanağını söz konusu Yönetmelik'in oluşturduğu tebliğler,
 - b) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu tarafından 30.12.2012 tarih ve 28513 ikinci mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gerçeğe Uygun Değer Ölçümüne İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 13) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 5)",
 - c) Bankaların Sermaye ve Likidite Planlamasında Kullanacakları Stres Testlerine İlişkin Rehber,
 - ç) İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımların ve İleri Ölçüm Yaklaşımının Değerlendirilmesine, Validasyonuna ve Kurumsal Yönetime İlişkin Rehberbaşta olmak üzere yürürlükteki ilgili muhasebe standartları ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayımlanan yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer iyi uygulama rehberleri ile bütünlük oluşturacak şekilde dikkate alınması gerekmektedir.
5. Rehberde yer alan;
 - a) Bağımsız fiyat teyidi (BFT) süreci: Piyasa fiyatlarının veya modele dayalı değerlemede kullanılan piyasa girdilerinin doğruluğunu ve bağımsızlığını düzenli bir şekilde teyit eden süreci,

- b) Değerleme ayarlamaları: Yapılan bir değerlendirme tahmininde veya (üçüncü taraflardan temin edilenler dahil) değerlemede kullanılan girdilerde; ilgili standart ve rehberlere uyum sağlamak, ilgili değerlerin bir piyasa katılımcısının bakış açısıyla öngördüğü değer/fiyat ile tutarlılığını sağlamak ve ilgili tüm riskleri yansıtmak amaçlarıyla yapılan değer değişikliklerini/düzeltilmelerini,
- c) Gerçeğe uygun değer: 1.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankalara Değerleme Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinde tanımlanan gerçeğe uygun değeri,
- ç) Model Riski: Bankanın risk ölçümünde veya finansal ürünlerin değerlemede kullandığı modellerin bankanın maruz kaldığı riskleri yeterli düzeyde ve doğru bir şekilde yansıtamaması riskini,
- d) Modele dayalı değerlendirme (MDD): Bir veya birden fazla piyasa girdisini dikkate alarak karşılaştırma yapmak, mevcut veriyi kullanarak tahmin yapmak veya diğer şekillerde hesaplama yapmak suretiyle yapılan değerlemeyi,
- e) Piyasa fiyatına dayalı değerlendirme (PDD): Borsada veya piyasada oluşan fiyatlar ve itibar edilebilir kaynaklardan temin edilen ekran fiyat veya kotasyonları dahil, bağımsız kaynaklardan kolayca elde edilebilir satış fiyatları kullanılarak yapılan değerlemeyi,
- f) Üst düzey yönetim: Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinde tanımlanan üst düzey yönetimi,
- g) Üst yönetim: Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinde tanımlanan üst yönetimi,
- ğ) Yönetim yapılanması: Üst yönetimi de kapsayacak şekilde bankaya ilişkin risklerin yönetiminde fonksiyon üstlenen bütün organizasyonel yapıyı, politika ve prosedürleri, gözetim faaliyetlerini ve ilgili diğer faaliyetleri

ifade eder. Rehberde kullanılan kavramların İngilizce karşılıkları kavramlarla ilgili literatürün incelenmesi ve takip edilebilmesi amacıyla **Ek-1**’de verilmiştir.

6. Rehber, alım satım hesaplarında yer alıp almadığına bakılmaksızın, değeri gerçeğe uygun değer yöntemiyle belirlenen tüm finansal araçlar ve emtia için ve daima (sadece stres zamanlarında değil) dikkate alınmalıdır.

İKİNCİ KISIM

Değerlemeye İlişkin Yönetim ve Kontroller

İlke 1. Yönetim kurulu, risk yönetimi ve finansal raporlama amaçları için gerçeğe uygun değer yöntemiyle değeri belirlenen bütün finansal araçlara ilişkin yeterli yönetim yapılanmasının ve kontrol süreçlerinin oluşturulmasını sağlamalıdır. Bu süreçler, banka genelinde tutarlı bir şekilde uygulanmalı ve risk ölçümü ve yönetimi süreçleriyle bütünleşik olmalıdır.

7. Banka, ihtiyatlı ve güvenilir değerlendirme tahminleri yapabilmek için yeterli yönetim yapılanması ve kontrolleri oluşturmalı ve bunların sürekliliğini sağlamalıdır.

Yönetim

8. Değerlemeye ilişkin yönetim yapılanması ve ilgili süreçler, bankanın kurumsal yönetim yapılanmasının bir parçası olmalı ve risk yönetimi ve raporlama amaçlarının her ikisi bakımından tutarlı olmalıdır. Yönetim yapılanması ve ilgili süreçler, yönetim kurulunun ve üst düzey yönetimin görev ve sorumluluklarını açık bir şekilde belirlemelidir. Yönetim kurulu, bu sorumluluklarından bir kısmını yönetim kurulu üyelerinden oluşan alt komitelere veya üst düzey yönetime devredebilir, ancak her halükârda yönetim kurulunun değerlemeye ilişkin yönetim faaliyetlerine ve ilgili sürece ilişkin nihai sorumluluğu devam eder. Gerçeğe uygun değer yöntemiyle değeri belirlenen tüm finansal araçlara ilişkin yönetim yapılanmasının sorumlulukları asgari olarak:

- i. Gerçeğe uygun değer belirlenmesine ilişkin yazılı politikaların onaylanması ve gözden geçirilmesi,
- ii. Karar alınmasını gerektiren hususlar için değerlendirme modelinin performansındaki önemli değişimler ile değerlendirme politikalarındaki tüm önemli değişikliklerin sürekli gözden geçirilmesi,
- iii. Değerleme sürecine ilişkin yeterli düzeyde kaynak tahsisi,
- iv. Değerlemelerdeki belirsizliklere maruz kalan alacaklar için bankanın toleransının belirlenmesi ve bu toleransın yönetim kurulunca bankanın bütünü için belirlenen genel politikalara uyumluluğunun izlenmesi,
- v. Değerleme sürecinde riski alan birimler ile kontrol eden birimler arasındaki bağımsızlığın sağlanması,
- vi. Gerçeğe uygun değer belirlenmesinin ve ilgili süreç ve kontrollerin uygun iç ve dış denetime tabi tutulması,
- vii. İlgili muhasebe standartlarıyla uyumlu olarak muhasebeleştirilmelerin ve kamuya açıklamaların tutarlı bir şekilde uygulanması,
- viii. Muhasebe ölçümleri ile risk yönetimi ölçümleri arasında önemli farklılıklar varsa bunların tanımlanması, yazılı hale getirilmesi ve izlenmesi

hususlarını da kapsar. Buna ek olarak, karar alınması için üst düzey yönetimin gündemine sunulan; değerlendirme faaliyetlerinin gözetimi, değerlendirme modellerinin performansı ve değerlendirme politikalarında yapılan önemli değişiklikler hakkında yönetim kurulu üst düzey yönetimin raporlar almalıdır.

Kontroller

9. Kontrol ve prosedürler, gerçeğe uygun değer yöntemiyle değeri belirlenen tüm finansal araçların güvenilirliğini sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve bu araçların açık ve sağlam bir şekilde oluşturulmasını, değerinin belirlenmesini ve teyit edilmesini sağlamalıdır. Diğer hususlara ek olarak;

- a) Kontrol ve prosedürler, değerlendirme metodolojilerine ilişkin yazılı hale getirilmiş politikaları ihtiva etmelidir. Bu politikalar, üst düzey yönetim tarafından onaylanır ve asgari yılda bir kez olmak üzere gerekli görülen sıklıkta yönetim kuruluna sunulmalıdır.
- b) Kontrol ve prosedürler; ilk fiyatlandırma, PDD/MDD, değerlendirme ayarlamaları, girdilerin gözlemlenebilirliği ve güvenilirliği ve finansal araçların yapısına ve bağımsız fiyat kaynaklarına bağlı olarak yapılan periyodik ve bağımsız yeniden

değerlemeler için kabul edilebilir tüm uygulamalar hakkında detaylı bilgiler içermelidir.

- c) Kontrol ve prosedürler, değerlendirme modellerinin sağlıklı bilgi üretmesini engelleyebilecek olası bir durumda değerlemenin yapılabilmesi için bilgi kaynaklarını/akışlarını ve eşik değerleri belirlemelidir. Yapılan değerlemeler ve değerlemede kullanılan girdiler, piyasada bulunan ve güvenilir kabul edilen bilgidir (örneğin BFT, test niteliğinde alım satımlar veya diğer çapraz kontroller ile modele dayalı değerlendirme sonuçları arasında önemli derecede farklılıklar olduğunu gösteren objektif eşikleri) önemli derecede farklıysa değerlendirme modeli sağlıklı sonuçlar üretemeyebilir.
10. Değerlemeye tabi tutulan finansal aracın ve bu aracın işlem gördüğü piyasa hakkında kapsamlı bir şekilde bilgi sahibi olmak bankaya, aynı ve benzer nitelikteki finansal araçlara ilişkin mevcut ve ilgili piyasa bilgisini belirlemesi/tanımlaması ve dikkate alması imkanını verir. Bu sayede banka, söz konusu mevcut ve ilgili tüm bilgileri değerlendirmeye tabi tuttukten sonra bunlardan uygun olanlarını kullanarak sahibi olduğu finansal araçların gerçeğe uygun değerini ölçmek için kullanır.
11. Aktif olmayan piyasalar için banka, işlem fiyatının ilgili aracın gerçeğe uygun değerinin bir göstergesi olduğundan emin olmak için veya finansal aracın gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde gerekli olan işlem fiyatları üzerindeki ayarlamaları belirlemek için ilave çalışmalar yapmalıdır. Bir piyasa aktif değilse, banka gerçeğe uygun değeri bir değerlendirme tekniği (örneğin bir model) ile ölçmelidir. Seçilen teknik mevcut piyasa koşullarını yansıtmalıdır. Dolayısıyla, aynı veya benzeri bir finansal aracın işlem fiyatı, bir işlemin fiyatının o anki cari piyasa koşullarını yansıttığı kabul edilerek, gerçeğe uygun değer belirlenmesinde dikkate alınmalıdır. Banka bu nitelikteki işlem fiyatlarını dikkate almalıdır ancak gerçeğe uygun değer belirlenmesinde herhangi bir işlem fiyatını otomatik olarak (herhangi bir değerlendirmeye tabi tutmadan) doğrudan belirleyici kabul etmemelidir. Söz konusu nitelikteki işlem fiyatları kullanılıyorsa, gözlemlenemeyen verilere/olaylara istinaden bankanın önemli düzeyde ayarlama yapması gerekebilir. Aktif olmayan hale gelen bir piyasada gerçeğe uygun değeri belirlemek ilgili her türlü bilgi ve koşullara bağlıdır ve önemli düzeyde yargısal değerlendirme yapılmasını gerektirebilir. Banka aktif olmayan piyasa koşullarında yapılan değerlemeler üzerinde, bu değerlemeleri destekleyen uygun dokümantasyonu da içerecek şekilde sağlam kontroller tesis etmeli ve bunların sürekliliğini sağlamalıdır. Banka, bu tür değerlemeler için ilgili muhasebe standart ve rehberlerine uyum sağlamalıdır. Risk yönetimi amaçları için, değerlendirme yapılırken bütün faktörlerin göz önünde tutulması ve değerlendirme tekniğinde dikkate alınan ve dikkate alınmayan unsurların gerekçeleriyle birlikte açık ve onaylanmış bir şekilde yazılı hale getirilmesi gerekir.
12. Değerleme kontrolleri, benzer araçlar (riskler) ve iş kolları (hesaplar) arasında tutarlılık arz edecek şekilde uygulanmalıdır. Bu kontroller, uygulamaların etkin bir şekilde gözden geçirilmesini teminen gerekli kaynaklar ve uzmanlık/tecrübe kullanılarak iç denetim tarafından gözden geçirmeye tabi tutulmalıdır.
13. Kontrol süreçlerinin yeterliliğini gösteren temel özelliklerinden biri, değerlemelere ilişkin son onayların riski alan birimlerin sorumluluğunda olmamasıdır. Değerlemelerin bağımsız bir şekilde belirlendiğinden ve dikkate alındığından emin olmak için açık, net ve bağımsız raporlama kanalları oluşturulmalıdır. Banka ön ofis (genelde gerçeğe uygun değer tahminini ilk olarak yapan riski alan birimler) ile değerlemeye ilişkin ölçümü ve kontrolü yapan birim (BFT'yi yapan birim) arasında işlevsel görev ayrılığını ve raporlama kanallarının bağımsızlığını sürekli bir şekilde temin etmelidir. Ayrıca, bankanın BFT'den sorumlu olan birimi, işlemi yapan birimden/masadan bağımsız bir şekilde fiyatları temin etmelidir.

14. Yeni ürünlere ilişkin onay süreçleri; risk ölçümü, risk kontrolü, finansal raporlama ve finansal araçların değerlemelerinin gerçekleştirilmesi ve bunların teyit edilmeleri faaliyetlerine dahil olan veya bu faaliyetlerin sonuçlarını kullanan banka içi tüm paydaşları/ tarafları kapsamalıdır. Yeni bir ürünün hangi portföye/bilanço kalemine dahil edildiğinden bağımsız olarak, yeni ürünlere ilişkin değerlendirme metodolojilerinin gözden geçirilmesi ve onaylanması faaliyetleri, önceden belirlenmiş asgari düzeyde bir kural setiyle yapılmalıdır. Buna ilaveten yeni ürünlere ilişkin değerlendirme ve onay süreçleri, ürün ve iş kollarıyla uygun nitelikte ve bunlara özgü olan, şeffaf ve yeterli düzeyde yazılı hale getirilmiş kabul edilebilir değerlendirme metodolojileriyle desteklemelidir.

İlke 2. Banka, tarafı olduğu finansal araç ve işlemler için değerlendirmeler yapmak ve bu değerlendirmeleri teyit etmek için stres dönemlerini de kapsayacak şekilde yeterli kapasiteye sahip olmalıdır.

15. Banka, değerlendirme yapmak ve üçüncü taraflardan alınan fiyatlama hizmetleri neticesinde elde edilen değerlendirmelerin uygunluğunu belirlemek için yeterli kapasiteye ve yetkinliğe sahip olmalıdır. Söz konusu kapasite, bu tür alacakların bankanın iş profili içerisindeki önemi, riskliliği ve büyüklüğüyle orantılı olmalıdır. Bankanın kapasitesi, bir iş kolunda hızlı büyümenin gerçekleştiği dönemlerde ve piyasadaki stres dönemlerinde de değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için yeterli düzeyde esnek olmalıdır. Ayrıca üst düzey yönetim, likit olmayanlar veya kompleks olanlar dahil, finansal araçların değerlerinin ve içerdikleri risklerin doğru bir şekilde tahmin edilebilmesi için bankanın yeterli kaynaklara ve yetkinliğe sahip olmasını sağlamalıdır.

16. Stres altındaki piyasa koşulları süresince, piyasanın kesintiye uğraması veya likit olmaması birçok finansal aracın değerlemesini zorlaştırabilir. Piyasanın kesintiye uğraması veya likit olmaması sebebiyle ana girdilerin ve yaklaşımların güvenilir olmaktan çıkması, elde edilememesi veya uygulanabilir olmaktan çıkması durumlarında banka, önemli düzeyde risk içeren alacaklar için alternatif metotlar kullanarak değerlendirme yapma kapasitesine sahip olmalıdır.

17. Banka olası stres koşulları altında değerlendirme modellerinin performansını test etmeli ve gözden geçirmeli ve bu sayede söz konusu stres koşullarında modellerin kısıtları hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Özellikle kompleks olan veya likit olmayan araçların değerlemesinde olmak üzere, bankanın değerlendirme metodolojilerinin tek bir bilgi kaynağına (örneğin dış derecelendirme notları) dayanmaması veya bir bilgi kaynağını gereğinden fazla dikkate almaması gerekir. Banka süreçleri, gerçeğe uygun değerlerin belirlenmesinde birçok ve yeterli çeşitlilikte yaklaşımların kullanılmasının ve yapılan değerlendirmelerin çapraz kontrolünü sağlayacak muhtelif sayı ve kapsamda mekanizmaya sahip olmasının önemini vurgulamalıdır.

18. Finansal araçların gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde üçüncü taraflardan fiyatlama hizmeti almak, yönetim kurulunun gözetim sorumluluğunu veya üst düzey yönetimin değerlendirmelerin doğru yapılmasına ve yeterli denetim, izleme ve riskin yönetimi faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Üst düzey yönetim, üçüncü taraflardan alınan fiyatlama hizmetlerinin değerlendirmeye tabi tuttuğu (durum tespit analizi) süreçleri oluşturmalı ve gerçeğe uygun değer belirlenmesinde fiyatlama hizmetinin satın alındığı üçüncü taraflarca kullanılan tekniklerin, dayanan varsayımların ve girdilerin seçiminin uygunluğunu ve bu uygulamanın (üçüncü taraflardan fiyatlama hizmeti satın alınması) tutarlılığını söz konusu durum tespit analizi sürecinde yeterli düzeyde değerlendirmeye tabi tutmasını sağlamalıdır.

İlke 3. Üst düzey yönetim; muhasebesel, yasal ve yönetsel amaçlar doğrultusunda finansal araçların bilançoda sınıflandırılmasına ilişkin politikaların tutarlı olmasını ve bu

politikaların bankanın değerlendirme yapma kapasitesi ile tam uyumlu hale getirilmesini sağlamalıdır.

19. Banka, finansal araçları ilgili muhasebe ve yasal raporlama yükümlülüklerine uyumlu olarak finansal raporlarında sınıflandırmalı ve raporlamalıdır. Üst düzey yönetim; muhasebesel, yasal ve risk yönetimi amaçları doğrultusunda yapılan sınıflandırmaların tutarlı olmasını sağlamalıdır. Riskin ölçümü ve yönetimi için yapılan sınıflandırma ile muhasebe sisteminin gerektirdiği sınıflandırma arasında önemli farklılıkların bulunması halinde bu farklılıklar yazılı hale getirilmeli, üst düzey yönetim tarafından onaylanmalı ve yönetim kurulu üyelerinden oluşan ilgili alt komitelerin bilgisine sunulmalıdır.
20. Bankanın stratejileri ve dolayısıyla finansal araçların yönetimi ekonomik koşullardaki değişimlere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Böyle durumlarda, finansal araçların sonradan yeniden sınıflandırılması üst düzey yönetimin ve yönetim kurulu üyelerinden oluşan ilgili alt komitelerin kontrolünde ve muhasebe kurallarına tam uyumlu olarak yapılmalıdır. Finansal araçlar başka bir portföye taşındığında, bu portföye ilişkin muhasebe ve yasal sermaye yükümlülükleri katı bir biçimde uygulanmalıdır. Sınıflandırma ve yeniden sınıflandırma uygulamaları belirli bir sonucu elde etmeye yönelik olarak muhasebe kurallarının dolanmak için kullanılmamalıdır. Yeniden sınıflandırmaya ilişkin bilgiler (örneğin yeniden sınıflandırmanın nedenleri ve etkileri) muhasebe kuralları ile uyumlu olacak şekilde kamuya açıklanmalıdır.
21. Üst düzey yönetim, finansal araçların sınıflandırılması ve sonradan yeniden sınıflandırılmasına ilişkin uygun kontrol politikaları ve uygulama kuralları oluşturmalıdır. Ayrıca, üst düzey yönetim finansal araçların sınıflandırılması ve yeniden sınıflandırılması ile ilgili içsel politikaların dönemler boyunca ve grup içerisinde tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamalıdır. Örneğin banka, finansal araçların başlangıç sınıflandırmalarına ve varlık kategorileri arasında sonradan yapılan transferlere (yeniden sınıflandırmaları) dayanak teşkil edecek hususları yazılı hale getirmelidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Değerlemeye İlişkin Risk Yönetimi ve Raporlama

İlke 4. Banka, gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılan metodolojilerin oluşturulmasına ve doğrulanmasına yönelik sağlam süreçler tesis etmelidir.

22. Değerleme metodolojisinin oluşturulması ve doğrulanmasına için tesis edilecek sağlam süreçlerin temel özellikleri, bu ilke kapsamında (i) metodolojinin oluşturulması ile doğrulanması fonksiyonlarının birbirinden bağımsızlığı, (ii) ihtimam gösterilerek yapılan doğrulama çalışmaları, (iii) bütünlük kontrol süreçleri ve (iv) yeterli kaynaklarla desteklenmiş iç ve dış denetim programları alt başlıklarında açıklanmıştır.

Modelin Doğrulanması Fonksiyonunun Bağımsızlığı

23. Bir değerlendirme modeli ve bu modelde yapılan her türlü önemli değişiklikler, hem kullanılmaya başlanmadan önce hem de kullanılmaya başlandıktan sonra modelin, kullanım amacına uygunluğunun devam ettiğini ortaya koymak için düzenli gözden geçirmeler yapmak suretiyle bağımsız ve konusunda yetkin bir ekip tarafından doğrulanmalıdır. Bağımsız doğrulamada, modelin zayıflıklarının etkili bir biçimde sorgulanabilmesi için yeterli finansal kaynağın ve insan kaynağının tahsis edilmesi gerekir. Doğrulama ekibinin, risk alan birimlerden bağımsız raporlama kanallarının olması gerekir.

İhtimam Gösterilerek Yapılan Doğrulama Çalışmaları

24. Model doğrulama süreçleri, içsel olarak geliştirilen modellere ve mümkün olabildiği kadar dışarıdan tedarik edilen modellere sistematik olarak uygulanmalıdır. Doğrulama, aşağıdaki hususlarda değerlendirmeleri içerir:
- i. Modelin teorik sağlamlığı ve matematiksel bütünlüğü,
 - ii. Model varsayımlarının -piyasada var olan uygulamalarla tutarlılığı ve yapılan işlemlerin konuyla ilgili sözleşme hükümleriyle tutarlılığı dahil- uygunluğu,
 - iii. Model parametrelerindeki sapmaların -stres koşullarını da içerecek şekilde- gerçeğe uygun değer üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan duyarlılık analizleri,
 - iv. Modelin ürettiği değerlendirme sonuçlarının, değerlemenin yapıldığı andaki gözlemlenen piyasa fiyatı ile veya kıyas olarak dikkate alınan bağımsız bir model ile karşılaştırılması.
25. Banka, değerlendirme modelinin makul/gerçekçi bir fiyat oluşturamayacağı koşulların neler olduğunu anlamak için, modelin performansına ilişkin sınırlarını/kısıtlarını anlamalı ve bunları yazılı hale getirmelidir. Modelin performansının kabul edilebilir seviyede olmaması durumunda uygun bir aksiyon alınmalıdır. Söz konusu aksiyon, modelin sınırları/kısıtları veya model riski gözetilerek yapılan değerlendirme ayarlamalarını veya gerekiyorsa modelde yapılacak değişiklikleri içerebilir.

Bütünleşik Kontrol Süreçleri

26. Banka, bütünü oluşturan her bir modelin kırılma noktalarını/açıklarını ortaya çıkarmak için değerlendirme modellerinin gözden geçirilmesine ilişkin düzenli bir döngünün olmasını sağlayan politikalara sahip olmalıdır. Politikalar, her bir değerlendirme modeli için söz konusu gözden geçirme döngüsünü başlatacak spesifik tetikleyicileri de (örneğin model performansındaki veya kalitesindeki bozulmayı gösteren belirtiler) içermelidir.
27. Banka, BFT sürecinin sonuçları veya pozisyonların performansına ilişkin göstergeler ile modellerin gözden geçirme süreci arasında açık bağlantılar kurmalıdır. Söz konusu bağlantılar, mümkün olduğunca, sayısal eşik değerler cinsinden ifade edilmeli ve bu eşik değerlerden hangilerinin aşılması halinde değerlendirme modelinin ve/veya değerlendirme prosedürlerinin gözden geçirilmesine başlanacağı/tetikleneceği belirtilmelidir. Bu tetikleyiciler, risk yönetimine ilişkin iyi uygulama rehberleri ile tutarlı olmalıdır.
28. Yapılan değerlendirmelerin kontrolünün sağlanması açısından kâr ve zararın (K/Z) kaynaklarının belirlenmesi süreçleri önemli bir unsurdur. Gerçeğe uygun değerdeki değişimler K/Z cetveline yansıtıldığından, belirlenen gerçeğe uygun değerlerden kaynaklı söz konusu K/Z'nin kaynaklarının belirlenmesi süreçleri -K/Z'nin kaynaklarının ve güvenilirliğinin yönetim tarafından zamanında anlaşılabilmesi için- risk yönetimi döngüsünden daha az sıklıkta uygulanmamalı ve önemli düzeyde değerlendirme riski taşıyan portföyleri önceliklendirerek uygulanmalıdır. Bu süreçlerin sonuçları, BFT ve model doğrulaması gibi periyodik süreçlere geri bildirim sağlamalıdır.

Denetim Programı

29. Sağlam iç ve dış denetim programları, bankanın doğrulama sürecinde önemli bir rol oynamalıdır. İç ve dış denetim; kontrol ortamının, değerlendirme sürecinde kullanılan bilginin veya kanıtın elde edilebilirliğinin ve güvenilirliğinin ve yapılan gerçeğe uygun değer tahminlerinin güvenilirliğinin gözden geçirilebilmesi için yeterli düzeyde kaynak tahsis

etmelidir. İç ve dış denetim, fiyat teyit süreçlerini ve önemli işlemlerin değerlemelerinin test edilmesini de içermelidir. Denetim programları, gerçeğe uygun değerler hakkında banka tarafından yapılan kamuya açıklamaların ilgili muhasebe standartlarıyla uyumlu bir şekilde yapılıp yapılmadığını da değerlendirmelidir.

İlke 5. Banka, yaptığı gerçeğe uygun değer tahminlerinin mümkün olduğunca güvenilir olmasını sağlamak amacıyla ilgili ve güvenilir girdilerin kullanımını en üst seviyeye çıkarmalı ve diğer tüm önemli bilgileri de tahmin sürecine dahil etmelidir.

30. Yapılan değerlemelerin uygunluğu ve güvenilirliği, girdilerin kalitesi ve güvenilirliğiyle doğrudan ilişkilidir. Banka, değerlendirme sürecinde kullanılacak uygun girdiler seçerken, bir finansal aracın gerçeğe uygun değerini önemli düzeyde etkileme ihtimali bulunan ilgili piyasa bilgisi ve diğer faktörleri belirlemek için muhasebe ilke ve standartlarını kullanmalıdır. Veri kaynaklarının ve girdilerin değerlendirilmesi, tüm olgu ve durumların dikkate alındığı yargısal bir süreçtir. Değerlerin aktif bir piyasada oluştuğunun kabul edildiği durumlarda, değerlendirme tekniği kullanılarak gerçeğe uygun değer tahmini yapılırken, ilgili gözlenebilir girdiler azami düzeyde kullanılmalı ve gözlenemeyen girdilerin kullanımı asgari düzeyde tutulmalıdır. Ancak, piyasanın aktif olmadığı kabul edildiği durumlarda, gözlenebilir nitelikteki girdiler veya işlemler bir değerlendirme yapmak için uygun olmayabilir (örneğin zorunlu tasfiyede veya icra yoluyla satışta) veya işlemler gözlenebilir olmayabilir (örneğin piyasalar aktif değilken). Bu tür durumlar için, gerçeğe uygun değer belirlenmesine ilişkin muhasebe ilke ve standartları, nelerin dikkate alınması gerektiğini belirlemede yardımcı olur ancak sonucu belirleyici olamayabilir.

31. Bir kaynağın güvenilir ve uygun olup olmadığını değerlendirirken, aşağıdaki faktörler dikkate alınır:

- i. Fiyatların/kotasyonların sıklığı ve mevcudiyeti, bu fiyatların her türlü muvazaadan arı olarak (örneğin işlemi yapan tarafların birbirinden bağımsız olduğu, aralarında menfaat birlikteliğinin bulunmadığı, taraflardan herhangi birinin imtiyaz sahibi veya yasaklı olmadığı, işlemin başka karşı taraflarla yapılması durumunda aynı fiyata ulaşıldığı gibi fiyatların objektif/muvazaasız olarak) sürekli bir şekilde işlem gören gerçek işlemleri temsil edip etmediği,
- ii. Söz konusu fiyatın/kotasyonun gösterge niteliğinde bir fiyat veya bağlayıcı bir teklif olup olmadığı,
- iii. Elde edilebilir fiyatların, mevcut destekleyici/muadili piyasa bilgisiyle görece tutarlılığının olup olmadığı ve fiyatların piyasa katılımcıları arasında önemli ölçüde değişkenlik gösterip göstermediği,
- iv. Fiyatların şeffaf ve piyasa katılımcıları tarafından ekseriyetle elde edilebilir olup olmadığı,
- v. Fiyatlamada kullanılan veriye itimat edilebilmesi için değerlemelerin yapılma sıklığıyla karşılaştırıldığında fiyatlamada kullanılan verinin aynı sıklıkta ve zamanında alınıp alınmadığı (Zira en güncel fiyatlama verisi, öncekilere kıyasla daha güvenilir olma eğilimindedir.),
- vi. Fiyatların/kotasyonların alındığı bağımsız bilgi kaynaklarının sayısı (Mevcut fiyatların/kotasyonların yayılımının/dağılımının da dikkate alınması önemlidir. Söz konusu yayılım, piyasa katılımcılarının fiyatlama verisinin kalitesini değerlendirmesinde yardımcı olur.),
- vii. Piyasanın olgunluğu,

- viii. Bir işlemde satılan finansal araç ile bankanın elinde tuttuğu finansal araç arasındaki benzerlik,
- ix. İşlemin doğası (özellikle aktif olmayan piyasalarda), ve zorunlu veya icra yoluyla satışın (hangisi ilgili değilse) veya bir satıcının satmak zorunda kalmasına rağmen çok az veya bir alıcının bulunduğu durumların (ki bu durumların gerçeğe uygun değer tahmin edilmesi üzerindeki etkisinin belirlenmesinde diğer bilgilerin dikkate alınması ve yönetimin karar alması gerekebilir) yansıtılıp yansıtılmadığı.
32. Banka, bir değerlendirme yapılırken girdilerin kalitesini, şeffaflığını ve güvenilirliğini etkilemesi sebebiyle, piyasa aktif iken aktif olmayan bir hale geldiğinde bunu fark edebilmelidir. Banka, piyasanın aktif olmaması durumunda da finansal araçları değerlemek için uygun nitelikte prosedürlere sahip olmalıdır. Söz konusu prosedürler yazılı hale getirilmeli ve üst düzey yönetim tarafından onaylanmalıdır.
33. Menkul kıymetleştirmeler dahil kompleks yapıdaki finansal ürünlerin sahip olduğu özellikler; örneğin aktif ve likit piyasalarının bulunmaması, öncelik hakkı barındıran nakit akımlarının kompleks ve benzersiz bir yapıya sahip olması ve yapılan değerlemeler ile ürünün dayanağı olan risk faktörleri arasındaki bağlantılar gibi sebeplerle bu ürünlerin değerlemesini zorlaştırmaktadır. Likit piyasada oluşan şeffaf bir fiyatın bulunmaması değerlemenin, modellere veya temsili fiyatlama metodolojilerine ve hatta uzman görüşüne dayanması gerektiği anlamına gelir. Bu tür modellerin ve süreçlerin çıktıları, bünyelerinde tahmin hataları ve belirsizlikler içerebildiklerinden, dikkate alınan girdilere ve parametre varsayımlarına oldukça duyarlıdır. Buna ek olarak değerlendirme metodolojilerinin kalibrasyonu, kıyas niteliğindeki halihazırdaki mevcut verilerin eksik olması nedeniyle genel olarak karmaşıktır.

İlke 6. Banka, uygun olduğu müddetçe, risk yönetimi, yasal ve finansal raporlama amacıyla kullanılacak değerlendirme ayarlamalarını belirlemek için titiz ve tutarlı bir süreçte sahip olmalıdır.

34. Bir gerçeğe uygun değer tahmini, ilgili ilke ve standartlarla (örneğin muhasebe, risk yönetimi veya ihtiyatlılığa ilişkin hükümler veya rehberler) uyumlu olarak yapılmalıdır. Bazı durumlarda, ilgili değerlendirme işleminin tanımına uygun bir değerlendirme tahminini elde etmek için ayarlamalar yapmak gerekebilir. Bu kapsamda, bankanın değerlemelere ilişkin genel yönetim ve kontrol çerçevesi, değerlendirme tahminini ve değerlendirme süreçlerini etkileyebilecek değerlendirme ayarlamalarının türlerini belirlemeye yönelik bir politika içermelidir. Söz konusu süreçler, uygun bir seviyede görev ayrımını ve yönetimin gözden geçirmesini temin etmelidir. Ayrıca, değerlemeye ilişkin konuların ve istisnaların yönetim kurulunun veya ilgili komitelerin (örneğin denetim komitesi veya risk komitesi) gündemine sunulmasına ve bunlarca karara bağlanmasına yönelik prosedürlerin tanımlanması ve yazılı hale getirilmesi gerekir.
35. Değerleme ayarlamaları, bağımsız bir kontrol grubu (örneğin BFT veya finansal kontrol birimi ve/veya bağımsız model doğrulama birimi) tarafından başlangıçta onaylanmalı ve sonrasında izlenmelidir. Değerleme ayarlamaları, uygun ve sürekli gözden geçirilip güncellenen bir dokümantasyonla desteklenmelidir. Değerleme sürecinin kontrolü ve gözetiminden sorumlu üst düzey yönetim, bu kontrol ve gözetim süreçlerinin değerlendirme ayarlamaları sürecini de kapsamasını sağlamalıdır. Bu kapsamda, önemli değerlendirme ayarlamaları ve varsa finansal raporlamada yer alan gerçeğe uygun değerler ile risk yönetiminde veya yasal raporlamalarda kullanılan gerçeğe uygun değerler arasındaki önemli farklar, üst düzey yönetime raporlanmalı ve söz konusu yönetim tarafından üzerinde uzlaşılmalıdır. Buna ilaveten, değerlendirme ayarlamalarına ilişkin üzerinde uzlaşılmayan önemli hususların zamanında çözüme kavuşturulmasına ve değerlemeye ilişkin önemli

konuların yönetim kurulunun veya ilgili komitenin gündemine sunulmasına ilişkin bir süreç açık bir şekilde tanımlanmalıdır. Yönetim kurulu veya ilgili komiteye yapılan mutabakat raporlama, değerlemeye ilişkin önemli hususları da içerecek şekilde, uygun bir şekilde toplulaştırılarak ve anlaşılabilir bir formda düzenli olarak yapılmalıdır.

36. Gerçeğe uygun değer ölçümleri -piyasanın aktif olup olmadığına karar verilmesi veya bir piyasadaki aynı/benzer finansal araçların fiyatının gerçeğe uygun değeri yansıtıp yansıtmadığına karar verilmesi de dahil- önemli ölçüde yargısal değerlendirme yapılmasını gerektirebilir. Yargısal değerlendirme, gözlenebilir olan ve gözlenebilir olmayan girdilerin seçiminde ve kullanımında da yapılır. Bankanın değerlendirme süreci ve yaptığı yargısal değerlendirmeler ilgili standartlar ile uygulama rehberlerine uyumlu bir şekilde belirlenmelidir. Üst düzey yönetim, banka süreçlerinde yeterli düzeyde titizlik ve tutarlılığa sahip olmalıdır ve bir değerlendirme tahmininde değişiklikler gerektiğinde bunu tespit edip uygun aksiyonu alabilmelidir. Piyasa koşullarındaki değişiklikler de dahil olgu ve durumlara bağlı olarak bankanın, daha doğru bir gerçeğe uygun değer ölçümü yapılabilmesi için, bir değerlendirme tahmininde veya bir değerlendirme girdisinde bir ayarlamamanın gerek olup olmadığını belirlemek için yargısal değerlendirme yapması gerekebilir.
37. Finansal raporlama amaçları için bir banka, gerçeğe uygun değer belirlenmesinde piyasa katılımcılarının dikkate alacağı uygun nitelikteki risk faktörlerini dikkate almalıdır. Risk faktörleri; model belirsizliği, likidite, kredi ve diğer riskler (örneğin kompleks bir finansal aracın fiyatlamasında piyasa katılımcılarının kullandığı bir risk primi) ile ilgili riskleri ihtiva eder. Değerleme tahminine veya değerlendirme modeline bu tür risklerin dahil edilememesi durumunda banka, yaptığı değerlemenin ilgili tüm riskleri doğru bir şekilde yansıttığından emin olmak için, piyasa katılımcılarının kanaatleriyle de tutarlı olacak şekilde ve ilgili standart ve rehberlere uygun olarak gerçeğe uygun değer tahminlerinde gerekli ayarlamaları yapmalıdır. Değişen piyasa koşullarının ve bununla bağlantılı risklerin model tarafından yapılan değerlemeye dahil edilmemesi durumunda, bir finansal aracın ölçüm tarihindeki işlem fiyatının ne olacağını yansıtılabilmesi için muhasebe standartları uyarınca, kullanılan modelde veya yapılan değerlemede ayarlamalar yapmak gerekli olabilir. Bu ayarlamalar, söz konusu aracın değerlemesini etkileyen risklere ve belirsizliklere ilişkin yapılan değerlendirmeler ile tutarlı olmalıdır. Ancak, gerçeğe uygun değer daha iyi belirlenmesine hizmet etmeyecekse söz konusu ayarlamalar yapılmamalıdır. Banka, bu tür değerlendirmeler ve ayarlamalar için ilgili muhasebe ilke ve standartlarını uygulamalıdır.
38. Banka, ihtiyatlılık ilkesi gereğince yapılması gereken veya risk yönetimi amacıyla kullanılan bazı yasal ayarlamaların, finansal raporlama amaçları doğrultusunda kullanılmaya uygun olmayabileceğinin farkında olmalıdır. Örneğin, finansal araçlardan oluşan büyük hacimli bir pozisyon/portföy için yapılan iskonto ayarlamaları, bu araçların piyasada gözlenebilir olduğu zamanlarda finansal raporlama amacıyla gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılamazken söz konusu ayarlamalar, ihtiyatlı değerlendirme hükümleri çerçevesinde risk yönetimi amacıyla dikkate alınabilirler. Bununla birlikte, risk yönetimi, yasal veya finansal raporlama amaçlarından hangisi için kullanıldığından bağımsız olarak banka, tüm değerlendirme ayarlamaları için titiz ve sağlam yönetim yapısına ve kontrol süreçlerine sahip olmalıdır. Risk yönetimi ve yasal amaçlarla yapılan değerlendirmeler ile finansal raporlama amacıyla kullanılan gerçeğe uygun değerler arasında önemli farklılıklar varsa, bunun üst düzey yönetim tarafından anlaşılması, yönetim kurulu veya diğer ilgili komitelere raporlanması ve yazılı hale getirilmesi gerekir.

İlke 7. Banka, değerlemeye ilişkin belirsizlikleri açık bir şekilde değerlendirmeye tabi tutan değerlendirme ve risk yönetim süreçlerine sahip olmalıdır. Değerlemeye ilişkin tüm önemli belirsizlikler, yönetim kurulu ve üst düzey yönetime yapılan bilgilendirmeler arasında yer almalıdır.

39. Gerçekleşen işlemler haricinde, bir finansal aracın bir andaki değerine ilişkin belirsizliğin, değerlendirme sürecinin doğasında olduğu kabul edilmelidir. Belirsizlik, finansal araca ve değerlemenin yapıldığı/etkilendiği zamana özgüdür ve herhangi bir değerlendirme metodolojisinde kapsam dışı bırakılmamalıdır.
40. Değerlemeye ilişkin belirsizliği birçok faktör artırabilir.
- Faktörlerden bazıları değerlemesi yapılmakta olan finansal araçların karakteristikleriyle ilgilidir. Bu tür faktörlere, bünyesinde gömülü bir şekilde doğrusal olmayan hareketler ihtiva eden veya opsiyon benzeri bir yapısı bulunan araçların kâr/zarar durumunun tespitinin kompleksliği; vadelerin daha uzun olması; ve arbitraj ve karşılaştırma yoluyla değerlendirme yapmaya imkan tanıyan benzer özellikteki finansal araçların güncel piyasa fiyatlarının bulunmaması durumu örnek olarak gösterilebilir. Bunların her biri, halihazırda yapılmakta olan bir değerlemeye ilişkin daha büyük bir belirsizliğe yol açan özelliklerdir.
 - Değerlemeye ilişkin belirsizliği etkileyebilen diğer faktörler alım satım ortamıyla ilgilidir. Örneğin, finansal aracın alım satımının yapıldığı piyasanın derinliği ve genişliği, finansal aracın likiditesini ve dolayısıyla işlemin gerçekleştirilebileceği fiyatı etkileyecektir. Buna ek olarak, finansal aracı elinde bulunduranların karakteristik yapıları da önem arz etmektedir. Belirli bir finansal aracın ihraç edilen toplamının önemli bir bölümünü oluşturan bir pozisyonun satılması, söz konusu finansal aracın piyasa fiyatını etkileyecek ve satıcı için gerçekleşen değer üzerinde bir etki oluşturacaktır. Bu tür ayarlamaların finansal raporlama amacıyla gerçeğe uygun değer belirlenmesinde her zaman dikkate alınması uygun olmayabilir.
41. Cari değer ihtiva ettiği belirsizliği doğuran birçok etken, finansal aracın gelecekteki değerini ihtiva ettiği riski (örneğin likidite riski ve karşı taraf kredi riski) de etkiler. Benzer şekilde, bir finansal aracın bağlantılı olduğu nakit akışlarının yapısı, gelecekteki değer hem piyasa riskine hem de kredi riskine duyarlılığını ve ayrıca cari değeri tahmin etmek için bu risklerin ilgili tarihe nasıl indirildiğini/iskontolandığını etkiler. Belirli bir finansal araçla veya alacakla ilişkilendirilen finansal riskin ölçümü ile değerlemeye ilişkin belirsizliğinin değerlendirilmesi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır.
42. Bankanın değerlendirme ve risk ölçüm sistemlerinin, değerlemeye ilişkin belirsizliği sistematik bir şekilde tespit edebilmesi/ortaya koyabilmesi ve sebeplerini belirleyebilmesi gerekir. Özellikle değerlendirme süreçleri ve metodolojileri, tüm finansal araçlara veya portföylere değer atanması ile ilgili belirsizliği açık bir şekilde değerlendirmeye tabi tutmalıdır. Eğer uygun ise bu değerlendirme sadece, belirli bir alacak grubuna ilişkin belirsizliğin çok küçük olduğunun belirtilmesi şeklinde kısa da olabilir. Ancak bu tür istisnai haller dışında, nitel değerlendirmeler faydalı bir başlangıç noktası oluştursa da bankanın mümkün olduğunca nicel değerlendirmeler yapması beklenir. Söz konusu metodolojiler, değer; (ilgili olduğu ölçüde) alternatif modellerin ve model varsayımlarının kullanımına, fiyatlama sürecindeki temel girdi parametreleri için alternatif değerlerin kullanımına ve varsayımsal olarak karşı tarafların mevcudiyetini ele alan alternatif senaryolara duyarlılığını ölçmelidir. Bu analiz, belirli bir araç veya portföyün, bankanın borçlarını ödeme gücü üzerindeki önemiyle orantılı olmalıdır.
43. Değerlemeye ilişkin belirsizlikle ilgili yapılan değerlendirmelerin/çıkarımların, bankanın içsel karar alma sürecine tümüyle bütünleşik olması gerekir. Söz konusu belirsizlik ile ilgili nitel ve nicel değerlendirmeler, bankadaki değerlemeye ilişkin tüm içsel raporlamalarda ve hatta risk bilgisini içeren içsel raporlamalarda konu edilmelidir. Yönetim kurulu ve üst düzey yönetim de dahil olmak üzere bankanın yatırım ve risk yönetimi kararlarının alındığı ilgili tüm birimlerine bu bilginin ulaştırılması gerekir. Bu bilginin raporlanma sıklığı ve

zamanı, pozisyonların değeri ve bağlantılı riskler hakkında aynı birimlere yapılan raporlamaların sıklığı ve zamanlaması ile aynı olmalıdır.

İlke 8. Bankanın yaptığı kamuya açıklamalar, zamanında, ilgili tarafların ihtiyaçlarına cevap veren, güvenilir ve karar almada faydalı bilgiler sunmak suretiyle şeffaflığı artırmalıdır.

44. Kamuya açıklamanın amacı, belirli bir amaç için belirli kullanıcılar tarafından ihtiyaç duyulan ilgili ve faydalı bilgileri sağlamaktır. Bankanın yaptığı kamuya açıklamalar, gerçeğe uygun değer ile ilgili şeffaf bilgi sağlamalıdır.
45. Kamuya açıklamaların ilgili finansal raporlama standartları ve diğer yasal raporlama yükümlülükleriyle uyumlu bir şekilde yapılması gerekir. Banka, ilgili mevzuat uyarınca kamuya açıklaması gereken hususları kamuya açıklayıp açıklamadığını düzenli bir şekilde kontrol etmelidir. Kamuya açıklanacak bilgi, gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılan değerlendirme tekniklerinin izahı ve bu tekniklerin hangi finansal araçlara uygulandığı bilgisini de içerir. Gerçeğe uygun değer ölçümlerinde kullanılan değerlendirme girdileri ve varsayımları hakkında izahta bulunan kamuya açıklamalar, gerçeğe uygun değer belirlenmesinde yapılan yargısal değerlendirmeler hakkında kullanıcıların bilgi sahibi olmasına yardımcı olmalıdır. Buna ilaveten, gerçeğe uygun değer ölçümlerinin, değerlemeyi önemli ölçüde etkileyebilecek diğer olası makul alternatiflere duyarlılığına ilişkin yapılacak uygun kamuya açıklamalar da kullanıcılara faydalı bilgiler sağlamalıdır. Bankanın değerlemeye ilişkin yönetiminin ve kontrol süreçlerinin izahına yönelik yaptığı kamuya açıklamalar, bankanın yaptığı gerçeğe uygun değer belirlenmesi işleminin kalitesinin anlaşılmasına ve ilgili risk yönetim süreçlerinin sağlamlığının artırılmasına katkı sağlar. Kamuya yapılan bu tür açıklamalar özellikle piyasada stres ve belirsizliğin bulunduğu zamanlarda önemlidir. Bu doğrultuda banka üst düzey yönetimi, değerlemeye ilişkin belirsizliğe yönelik kamuya açıklamaların nasıl daha anlamlı hale getirebileceklerini düşünmelidir. Örneğin banka, modelleme tekniklerini ve bu modellerin uygulandığı finansal araçları, gerçeğe uygun değerlerin model girdilerine ve varsayımlarına duyarlılığı ve stres senaryolarının yapılan değerlemelere etkisini açıklayabilir. Buna ilaveten, finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması durumunda da banka kamuya ilgili açıklamaları yapmalıdır.
46. Banka, kamuya açıkladığı bilgilerin kendi iş modeline, ürünlerine ve cari piyasa koşullarına uygunluğunun devam edip etmediğini kontrol etmek amacıyla kamuya açıklama politikalarını düzenli bir şekilde gözden geçirmelidir.

EK-1: REHBERDE YER ALAN TÜRKÇE TERİMLERİN İNGİLİZCE KARŞILIKLARI

Türkçe	İngilizce
Alacak	: Exposure
Bağımsız fiyat teyidi (BFT)	: Independent price verification (IPV)
Cari değer	: Current value
Değerleme ayarlamaları	: Valuation adjustments
Değerleme tahmini	: Valuation estimate
Değerlemeye ilişkin belirsizlik	: Valuation uncertainty
Değerlemeye ilişkin yönetim	: Valuation governance
Doğrulama	: Validation
Durum tespit analizi süreci	: Due diligence process
Eşik (eşik değer)	: Threshold
Gelecekteki değer	: Future value
Gerçeğe uygun değer	: Fair value
Gözetim	: Oversight
İcra yoluyla satış	: Distressed sale
İhtiyatlı değerlendirme	: Prudent valuation
İş profili	: Business profile
İşlem	: Transaction
İyi uygulamalar	: Sound practices
Kamuya açıklama	: Disclosure / External Reporting
Kâr/zarar (K/Z)	: Profit & loss (P&L)
Kâr/zarar durumu	: Payoff
Karşılaştırma	: Benchmarking
Kaynakların belirlenmesi süreci	: Attribution process
Kıyas	: Benchmark
Modele dayalı değerlendirme (MDD)	: Marking-to-model
Muvazaadan ari işlemler	: Transactions on an arm's length basis
Öncelik hakkı barındıran nakit akımları	: Cash waterfalls
Paydaş	: Stakeholder
Piyasa fiyatına dayalı değerlendirme (PDD)	: Marking-to-market
Piyasanın kesintiye uğraması	: Market discontinuity
Piyasanın likit olmaması	: Market illiquidity

Piyasanın olgunluğu	:	Maturity of the market
Satış fiyatı	:	Close out price
Stres altındaki piyasa koşulları	:	Stressed market conditions
Stres dönemleri	:	Periods of stress
Stres koşulları	:	Stress conditions
Süreç	:	Process
Temsili fiyatlama	:	Proxy-pricing
Tetikleyici	:	Trigger
Teyit etme	:	Verification
Uzman görüşü	:	Expert judgment
Üst düzey yönetim	:	Senior management
Yargısal değerlendirme	:	Judgement
Yayılım	:	Dispersion
Yönetim kurulu üyelerinden oluşın alt komiteler	:	Board committees
Yönetim yapılanması	:	Governance structure
Zorunlu tasfiye	:	Forced liquidation